

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria limbii maghiare II

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Departamentul de Limba Maghiară și Lingvistică Generală
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Limba și literatura maghiară
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria limbii maghiare I				Codul disciplinei		LLM4025			
2.2. Titularul activităților de curs			conf. dr. Fazakas Emese								
2.3. Titularul activităților de seminar			conf. dr. Fazakas Emese								
2.4. Anul de studiu		2	2.5. Semestrul		4	2.6. Tipul de evaluare		E	2.7. Regimul disciplinei		DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat (consiliere profesională)					7
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				84	
3.8. Total ore pe semestru				126	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	proiector, calculator
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	proiector, calculator

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<ul style="list-style-type: none"> C3.1. Descrierea sincronică și diacronică a fenomenului lingvistic al limbii materne – definirea și exemplificarea conceptelor, domeniilor și metodelor lingvistice de bază, a structurii și funcționării limbii materne în sincronie și diacronie C.3.2. Explicarea și interpretarea realității lingvistice contemporane și explicarea principalelor linii de evoluție a limbii materne, a diferențelor dintre normă și uz
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> CT2. Relaționarea în echipă, comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Analiza datelor istorice a limbii materne și folosirea metodelor comparative
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> Fenomenele istorice ale limbii care determină schimbarea, dezvoltarea limbilor; se pune accent nu numai pe tendințe generale și specifice ale dezvoltării unei limbi, ci și pe acea care determină schimbările lingvistice viitoare Scopul seminariilor este de a familiariza studenții cu bazele lingvisticii diacronice. Astfel se analizează texte din diferite perioade, și prin acestea se arată că limba maghiară vorbită în zilele noastre este numai o etapă în istoria limbii; se pune accent și pe diferitele metode de cercetare în funcție de texte cu caracter diferit

8. Conținuturi

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Dezvoltarea limbii literare maghiare	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
2. Schimbările survenite în dialectele limbii maghiare 1	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
3. Schimbările survenite în dialectele limbii maghiare 1	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
4. Schimbări fonetice – prin analiza textului HB. și un text din sec. 16.	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
5. Schimbări survenite în sistemul radicalelor și sufixelor – prin analiza textului HB. și un text din sec. 16.	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
6. Funcția formelor temporale ale verbelor – prin analiza textului HB. și un text din sec. 16.	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
7. Schimbări pragmatice și sintactice – prin analiza textului HB. și un text din sec. 16. Recapitulare	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
8. Semantică istorică: motivele schimbării semantice; concretul și abstractul; sens principal, sens secundar; componenta psihică a sensului; golirea sensului (verbe și alte cuvinte suport); tabu lingvistic	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
9. Semantică istorică: schimbarea sensului cuvintelor (schimbare care depinde de schimbarea fonetică a cuvintelor; problematica formei și sensului, paronimie; schimbarea cuvintelor compuse; dezvoltarea cuvintelor compuse; scurtarea intenționată a cuvintelor)	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
10. Semantică istorică: metonimie, metaforă, mi a lărgirea și restrângerea sensului; Recapitulare	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
11. Semantică istorică: sinonimia (acțiunea sinonimiei asupra schimbării sensului; dezvoltarea sinonimelor)	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
12. Semantică istorică: antonimia (acțiunea antonimelor asupra schimbării sensului; antonime reale și aparente); etimologie și sens	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
13. Semantică istorică: metonimia, metafora, sinonimia, antonimia – rolul lor în schimbarea sensului – frazeme	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
14. Aplicarea în practică a celor învățate – analize de texte din sec. 16–19	metodă frontală și dezbateri pe baza cunoștințelor preliminare	
Bibliografie Fazakas Emese: <i>A magyar nyelv kis történeti nyelvtana</i> . Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2008. Hadrovics László: <i>Magyar történeti jelentéstan</i> . Bp., 1992. (capitolele legate de tematicile propuse)		

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelvtörténet</i> . Osiris Tankönyvek, Osiris Kiadó, Bp., 2003. (capitolele legate de tematicile propuse)		
Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i> . Tinta könyvkiadó, Budapest, 2018.		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Paleografie și problematica ediției (critice a) textelor	analiză – metodă comparativă	
<p>Korompay Klára: Őszövségi történetek ómagyarul: Ruth, Dániel, Jónás. Mutatvány egy olvasóbarát kiadásból. In: Havas F. – Horváth K. – Hrenek É. – Ladányi M. (szerk.): <i>A grammatikától a retorikáig. Nyelvészeti tanulmányok C. Vladár Zsuzsa tiszteletére</i>. ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék, Budapest, 2021. pp. 107–118.</p> <p>Szentgyörgyi Rudolf: A veszprémi monostor görög nyelvű adománylevele – legelső hazai nyelvemlékünk? <i>Magyar Nyelv</i> 108 (2012): 304 – 322; 385–399.</p> <p>Szentgyörgyi Rudolf: A halotti beszéd és a halotti könyörgés. A szövegek története. In: Bartók Zs. Á. – Horváth B. (szerk.): <i>Írások a Pray-kódexről</i>. ELTE BTK Vallástudományi Központ, Liturgiátörténeti Kutatócsoport, Argumentum kiadó, Budapest, 2019. pp. 97–110.</p> <p>Terbe Erika: <i>Batthyányi Ferencné Svetkovics Katalin levelei 1538–1575</i>. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 2010. pp. 7–44.</p>		
2. Analiză sistematică a textelor vechi 1	analiză – metodă comparativă	
<p>Katona Csilla: Hangtörténeti változások lehetséges összefüggései. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2019. pp. 221–230.</p> <p>Nyirkos István: A magyar hangrend a toldalék felől nézve. In: Bakró-Nagy M. – Forgács T. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VI</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2011. pp. 177–180.</p> <p>Révay Valéria: <i>A nyelvhasználat szintjei a XVII–XIX. században Északkelet-Magyarországon</i>. Iskolakultúra, Veszprém, 2010.</p> <p>Szentgyörgyi Rudolf: <i>Boszorkányos nyelvtörténet</i> – előadás ppt</p> <p>Zsemlyei Borbála: -kál végű igék az Erdélyi magyar szótörténeti tárban. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2019. pp. 363–371.</p>		
3. Analiză sistematică a textelor vechi 2	analiză – metodă comparativă	
<p>Fazakas Emese: A keresztül szófajváltá(i) a régiségben. In: Csiszár G. – Darvas A. (szerk.): <i>Klárások. Tanulmánykötet Korompay Klára tiszteletére</i>. Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Budapest, 2014. pp. 117–125.</p> <p>Németh Miklós: Egy szintaktikai váltakozás tipológiája és szociális terjedése. In: Büky L. – Forgács T. – Sinkovics B. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei V</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2008. pp. 141–156.</p> <p>Szentgyörgyi Rudolf: A középmagyar múlt idők rendszerének vizsgálata dimenzionális nyelvészeti keretben. In: Benő A. – Gúti E. – Juhász D. – Szoták Sz. – Terbe E. – Trócsányi A. (szerk.): <i>Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében</i>. Termini Egyesület, Törökbalint, 2017. pp. 76–84.</p> <p>Varga Mónika: Változatos ellentétek, ellentétes változatok a 16–18. századi magánéleti regiszter alapján. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2019. pp. 335–348.</p> <p>Wacha Balázs: Az Érdy-kódexről és a magyar nyelv szórendjéről. In: Büky L. – Forgács T. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei I</i>. JATE, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 1999. pp. 175–188.</p>		
4. Analiza sociopragmatică a textelor vechi	analiză – metodă comparativă	
<p>Bátory Gyopár: <i>Férfi és nő nyelvhasználat a 17–18. századi erdélyi boszorkányperekben</i>. Szakdolgozat, BBTE, BTK, Kolozsvár, 2015.</p> <p>Fazakas Emese: Interferenciajelenségek régi magyar szövegekben. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VIII</i>. Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2015. pp. 45–55.</p>		

- Németh Luca Anna: Illemtankönyvek és társalgási útmutatók mint történeti szociopragmatikai források. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VIII.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2015. pp. 129–146.
- Sárosi Zsófia: Történeti szociopragmatika – magyar nyelvtörténet más megközelítésben. *Magyar Nyelv* 99 (2003): 434–447.
- Sárosi Zsófia: Pragmatika, szociopragmatika, udvariasságkutatás a magyar nyelvtörténetben. *Magyar Nyelv* 111 (2015): 129–146.
- Terbe Erika: 16. századi misszilisek nyelvtörténeti, történeti szociolingvisztikai tanulságairól. In: Büky L. – Forgács T. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IV.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2006. pp. 181–187.
- Varga Mónika: Tudományos asszonyok, kanboszorkányok és módszertani szempontok a boszorkányperek pragmatikai vizsgálatában. *Magyar Nyelvőr* 143 (2019): 326–358.

5. Analiza semantică a textelor vechi

analiză – metodă comparativă

- Fazakas Emese: Az erdélyi régiségben használt „szégyellni való” szavak. A mentegetőző formulák használata az erdélyi régiségben. In: Fazakas Emese, Juhász Dezső, Terbe Erika, Zsemlyei Borbála (szerk.): *Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai. Kolozsvár, Románia. 2011. augusztus 22–27.* ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarassztudományi Társaság, Budapest–Kolozsvár, 2014, 233 – 245.
- Fazakas Emese: Levek, levesek egy 17. századi erdélyi szakácskönyvben. In: In: Bersán István – Fóris-Ferenczi Rita – Serestély Zsolt (szerk.): *Hermész után szabadon. Köszöntőkötet Orbán Gyöngyi tiszteletére.* Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság, Kolozsvár, ISBN 978-606-8886-42-8; pp. 83–102.
- Tatai Judit: A pejoráció jelenségének vizsgálata Heltai Gáspár *Hálójának* nyelvhasználatában. In: Kuna Á. – Veszeltszki Á. (szerk.): 3. Félúton konferencia. ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Budapest, Magyarország 2009. pp. 328 – 343.
- Varga Éva Katalin: Mi rejtőzik az álarc mögött? – Az *alak* jelentésváltozásai. In: Büky L. – Forgács T. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IV.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2006. pp. 187–197.

6. Texte orale și caracteristici

analiză – metodă comparativă

- B. Gergely Piroska: Az általános és határozott igeragozás keveredése a XVI–XIX. századi Erdély beszélt nyelvben. In: Büky L. – Forgács T. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei II.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2001. pp. 19–28.
- Gréczi-Zsoldos Enikő: „Jo akaro edes Barthakovitz uram” Nyelvhasználat-történeti vizsgálatok 17. századi nyelvemlékekben. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VIII.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2015. pp. 57–63.
- Haader Lea: Az írott és beszélt nyelv viszonyához egy újonnan felfedezett nyelvemlék kapcsán. In: Büky L. – Forgács T. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IV.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2006. pp. 47–52.
- Terbe Erika: Műveltség, életmód, nyelvhasználat a Batthyányi udvarban. In: Fazakas E. – Juhász D. – T. Szabó Cs. – Terbe E. – Zsemlyei B. (szerk.): *Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai.* ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarassztudományi Társaság Budapest – Kolozsvár, 2014.

7. Tipuri de texte și caracteristicile lor în diferite epoci

analiză – metodă comparativă

- Kuna Ágnes: A XVI–XVII. századi orvosi receptek történeti-kognitív pragmatikai megközelítése. In: Bakró-Nagy M. – Forgács T. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VI.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2011. pp. 141–156.
- Terbe Erika: Nyelvhasználati minták Bagody András leveleiben. In: Forgács T. – Németh M. – Sinkovics B. (szerk.): *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VIII.* Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 2015. pp. 195–200.
- Terbe Erika: A misszilisek a magyar nyelvtörténeti kutatásokban. In: Benő A. – T. Szabó Cs. (szerk.): *Az ember és a nyelv - térben és időben.* Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME), Kolozsvár, 2016. pp. 191-200.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În conformitate cu standardele ARACIS, departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, mai ales cu Inspectoratul Școlar Județean.

- Vezi și sylabii de la ELTE, SzE, PPKE, DE.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Un text cu structură logică, coerentă, folosirea adecvată a conceptelor, cunoașterea fenomenelor diacronice, exemplificarea fenomenelor diacronice	La sfârșitul semestrului studenții prezintă oral o analiză a unui text vechi după pregătirea prealabilă al analizei sau o lucrare de analiză a unui text vechi	50%
10.5 Seminar/laborator	Studenții participă activ la seminarii	participare activă la seminarii (50%) + lucrare din domeniul semanticii diacronice (50%)	50%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • folosirea adecvată a conceptelor, cunoașterea fenomenelor • la fiecare lucrare, test minim 5			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Data completării:
24.01.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:
30.01.2025

Semnătura directorului de departament

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului